

דף מקורות לשיעור – הכשרת גסטרונומים

מקור 1 – שולחן ערוך סימן תנא סעיף ה, ו

כלים שנשתמש בהם בחמין, כפי תשמישן הכשרן. אם תשמישן בכלי ראשון, כגון כף שמגיסין בו בקדירה - צריך להכשירן בכלי ראשון. ואם תשמישן בכלי שני - הכשרן בכלי שני. וכלי שמשמשין בו בעירו, שמערה מכלי ראשון, לא סגי ליה בהכשר דכלי שני, אלא צריך לערות עליו מכלי ראשון.

הגה: כל הכלים שיש בהן סדקים או גומות או חלודה והוא בתוך הכלי ולא יוכל לנקרן ולנקותן, אין להגעילן וצריכין ליבון במקום הסדק והחלודה (רשב"א בתשובה).

כל כלי הולכין בו אחר רוב תשמישו. הלכך קערות אף על פי שלפעמים משתמשין בהם בכלי ראשון על האש, כיון שרוב תשמישן הוא בעירו שמערה עליהן מכלי ראשון, כך הוא הכשרן. **הגה:** ויש מחמירין להגעיל הקערות בכלי ראשון (טור בשם אבי העזרי ומרדכי), וכן הוא המנהג. וכן בכל דבר שיש לחוש שמא נשתמש בו בכלי ראשון, כגון כפות וכדומה לזה (הגהות מיימוני פ"ה ואגור).

מקור 2 – שולחן ערוך סימן תנא סעיף ד

כלים שמשתמשים בהם על ידי האור, כגון שפודים ואסכלאות וכיוצא בהם, צריכים ליבון; והליבון הוא עד שיהיו ניצוצות ניתזין מהם. **הגה:** ויש מקילין אם נתלבן כל כך שקש נשרף עליו מבחוץ (מרדכי סי' פ"ז והגהות מיימוני פ"ז מהלכות מ"א). ונוהגין כסברא ראשונה בכל דבר שדינו בליבון, אבל דבר שדינו בהגעלה, רק שיש בו סדקים או שמחמירין ללבנו, סגי בליבון קל כזה. חצובה צריך ליבון (מהרי"ל).

מקור 3 – פסחים כו ע"ב

- ת"ר, תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם: חדש – יותץ, ישן – יוצן. אפה בו את הפת - רבי אומר: הפת **אסורה** וחכמים אומרים: הפת **מותרת**. בישלה על גבי גחלים - דברי הכל: **מותר**. והא תניא, בין חדש ובין ישן יוצן לא קשיא הא רבי והא רבנן.
- **בקליפי ערלה**. קליפי אגוזים ורמונים שאף הם ככלל פרי ואסורין משום ערלה וכן קשין של כלאי הכרם הכל אסור דבכלאים לא כתיב פרי: **חדש יותץ**. שהרי על ידי היסק זה של ערלה נגמר ומתקיים כולו: ישן. שאין היסק זה מועיל לו אלא שאופה בו פת: **יוצן**. שלא יאפה בו פת בהיסק זה: **אפה בו פת**. בהיסק זה לקמן מוקי לה כשאבוקה כנגדו שכל שעה שהיתה פת בתנור היה דולק האור ואופהו שהיה נהנה מן האיסור בשעה שהאיסור צעין: **רבי אומר הפת אסורה**. ליש שצח עליו איסור צפת: **וחכמים אומרים הפת מותרת**. (דהא) סברי אין צח עלים צפת ממש והוא הדין דלית להו נמי חדש יותץ אלא יוצן והכי אמרי' בשמעתין: **בישלה על גבי גחלים**. דברי הכל הפת מותרת ואפילו לרבי דכי איתהני פת מאיסור כבר כלה וצטל וגחלים אינטריכא ליה ללא תימא אכתי איסורא צעיניה וכל שכן בתנור גרוף ואין אבוקה כנגדו: **הא רבי**. דקתני חדש יותץ רבי הוא לאמר הפת אסורה משום דגמרה
- **תוד"ה בין חדש בין ישן יוצן**. דזה וזה גורם מותר אף על גב דזה וזה גורם, דוקא **בדיעבד מותר** [כדמוכח בסוף פרק כל הצלמים (ע"ז מח): דאמר רבי יוסי אין נוטעין אגוז של ערלה] ומודה ר' יוסי שאם נטע שהוא מותר וחשיב ליה זה וזה גורם **דהכא הוי כדיעבד**, דאם נאמר 'חדש יותץ' - **יפסיד התנור**:

מקור 4 – שולחן ערוך הלכות פסח סימן תמוז סעיף י

נותן טעם לפגם, מותר גם בפסח. הגה: ויש מחמירין, וכן נוהגין באלו המדינות. ובמקום שיש מנהג להחמיר, אפילו משהו ונותן טעם לפגם אסור.

מקור 5 – עבודה זרה עו"א

רמי ליה רב עמרם לרב ששת תנן 'השפודין והאסכלא מלבנן באור', והתניא גבי קדשים השפוד והאסכלא מגעילן בחמין? אמר ליה: עמרם ברי מה ענין קדשים אצל גיעולי עובדי כוכבים? הכא - היתירא בלע, התם - איסורא בלע? אמר רבא: סוף סוף כי קא פליט איסורא קא פליט, אלא אמר רבא: מאי הגעלה נמי שטיפה ומריקה. אמר ליה אביי: מי דמי, מריקה ושטיפה בצונן, הגעלה בחמין? אלא אמר אביי: 'יגיד עליו רעו' (איוב לו, לג), תנא הכא ליבון וה"ה להגעלה. תנא התם הגעלה וה"ה לליבון. אמר ליה רבא: אי הכי לתנינהו לכולהו בחדא וליתני חדא באידך אחריתי ולימא יגיד עליו רעו אלא אמר רבא קדשים היינו טעמייהו כדרב נחמן אמר רבה בר אבוב דאמר כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו תינח שלמים דכיון דלשני ימים מיתאכלי מקמי דניהוי נותר קא הוי גיעול אלא חטאת כיון דליום ולילה מיתאכלא כי מבשל בה האידנא חטאת הוי נותר כי הדר מבשל בה למחר או שלמים או חטאת קא פליט נותר דחטאת דהאידנא בחטאת ושלמים דלמחר אמרי לא צריכא דכי מבשל בה חטאת האידנא הדר מבשל בה האידנא שלמים דחטאת דלמחר ושלמים דאתמול בהדי הדדי קא שלים זמנייהו והדר מבשל שלמים דלמחר א"ה הגעלה נמי לא ליבעי קשיא רב פפא אמר האי קריד האי לא קריד רב אשי אמר לעולם כדאמרן מעיקרא הכא היתירא בלע הכא איסורא בלע ודקא קשיא לך דבעידנא דקא פליט איסורא קא פליט בעידנא דקא פליט לא איתיה לאיסורא בעיניה:

מקור 6 – מגיד משנה על הרמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ה הלכה כג

ושפודין ואכסלאות לא נתבאר דינן בגמ' לענין חמץ בפסח, ונחלקו בו המפרשים ז"ל. יש מי שאומר שדינן כדין שאר איסורין וצריכין לבון ויש מי שאומר שכיון שמה שבלעו היה היתר די בהגעלה. ואפשר שזהו דעת רבינו שהזכיר כאן בסכינין הגעלה...".

מקור 7 – חידושי הרמב"ן מסכת עבודה זרה דף עו עמוד א

... כתב הרב ר' אברהם ז"ל שהוא הדין לחמץ בפסח, ומשום הכי אמרינן בפסחים (ל' ב') לגבי סכינין והלכתא אידי ואידי ברותחין ובכלי ראשון, משום דמעיקרא היתירא בלע וכי פליט ליתיה לאיסורא בעיניה... וזו הסברא אי אפשר להעמידה דאם כן... אלא הכי קאמר **כשבלע האיסור עדיין לא היה שמו עליו** שלא היה נקרא נותר ולאחר שהוא בלוע (ו)הוא שחל עליו שם זה, ואין איסור נותר חל על בלוע אלא במה שהוא ראוי לפלוט על ידי הגעלה שהיא בליעה גדולה שיהא בה נותן טעם, וכשהגעיל אף על פי שנשאר בה מעט שאינה פולטת אלא על ידי האור, אינה אוסרת, אבל **חמץ בפסח כיון שהיה שמו עליו וממשו של חמץ בלע מהשתא נמי איסורא בלע ליאסר בפסח.**

מקור 8 – שולחן ערוך יורה דעה הלכות הכשר וטבילת כלים סימן קכא סעיף ד

מחבת שמטגנים בה, אף על פי שלענין חמץ בפסח די לה בהגעלה, לענין שאר איסורים צריכה ליבון. ש"ך: כיון דהיתירא בלע, וכן משמע הטעם בב"י וכן נראה מלשון המחבר כאן.

מקור 9 – משנה ברורה סימן תנא ס"ק לב

(לב) ונוהגין כסברא הראשונה – דלדינא עיקר כדעת המחבר דחמץ מקרי איסורא בלע וע"כ צריך ליבון טוב שיהו ניצוצות נתזין ממנו ואפילו בדיעבד יש לאסור אם נשתמשו בו בפסח בעוד שלא ליבנו אותו כ"כ או ע"י הגעלה, [ט"ז ומ"א] אכן במקום הפסד מרובה או מניעת שמחת יום טוב והוא אינו ב"י מעת שנשתמשו בו החמץ יש לסמוך בדיעבד על הפוסקים דסוברים דחמץ מקרי התירא בלע ודי במה שהכשירו בהגעלה או בליבון קל:

מקור 10 – משנה ברורה סימן תנא ס"ק מו, מז

(מו) כך הוא הכשרן - ומכל מקום אם ידוע שתוך מעת לעת השתמשו בו חמץ בכלי ראשון ממש, אף על פי שעיקר תשמיש שלו תמיד הוא על ידי עירווי או בכלי שני צריכין הגעלה בכלי ראשון דוקא אליבא דכו"ע ואם ע"י אור צריך ליבון:

(מז) וכן הוא המנהג - ומ"מ בדיעבד סמכינן אדעה ראשונה: